

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 304
Бањалука, 23.12.2009.године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као председника вијећа, Јанка Нинића и Драгослава Лукића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца-противтуженог М. Р. из Н., заступа га пуномоћник Б.Ч., адвокат из П., против туженог-протаивтужиоца Факултета.... у И. С., заступа га декан Д. П., а овога пуномоћник М. Е. адвокат из П. ради заштите права из радног односа и утврђења ништавости уговора, одлучујући по ревизији туженог-противтужиоца против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 014-0-Гж-07-000 291 од 30.11.2007. године, на сједници одржаној дана 23.12.2009.године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се усваја, побијана пресуда се укида и предмет враћа Окружном суду у Источном Сарајеву на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Сокоцу број 089-0-П-06-000 028 од 22.03.2007. године, уважањем тужбе, поништено је као незаконито рјешење туженог број 271/05 од 12.07.2005. године о отказу уговора о раду тужиоцу, па је тужени обавезан да га врати на радно мјесто наставника за борилачки спорт, историју и теорију физичке културе и да му на име неисплаћене плате исплати износ од 12.175,03 КМ и на име накнаде за регрес износ од 546,00 КМ са законском затезном каматом почев од 03. 01. 2006. године, па до исплате, те да му накнади трошкове поступка у износу од 3.685,31 КМ, све у року од 15 дана почев од првог наредног дана од дана доношења те пресуде. Истовремено, одбијен је као неоснован противтужбени захтјев туженог да се утврди да је ништав уговор о раду број 200-П/04 од 01.10.2004. године, закључен између тужиоца и туженог.

У образложењу те пресуде стоји: да је тужилац као послодавац са туженим дана 01.10.2004.године закључио уговор о раду на неодређено вријеме, којим је овај примљен на рад на радно мјесто наставника за борилачки спорт, историју и теорију физичке културе; да је декан туженог рјешењем број 250/П/05 од 01. 07. 2005. године покренуо дисциплински поступак против тужиоца због „основане сумње“ да је учинио тежу повреду радне обавезе из члана 91 став 2. тачка 8. Закона

о раду („Службени гласник РС“ бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03 и 66/03- у даљем тексту:ЗОР); да је тим рјешењем одређена Дисциплинска комисија од три члана са задатком да дана 11.07.2005.године у 10,00 часова проведе дисциплински поступак против тужиоца и да о томе сачини записник; да је истог дана, када је донио то рјешење, декан тужиоца сачинио позив тужиоцу за сједницу те дисциплинске комисије (за 11.07.2005. године); да је у том позиву тужиоцу дато образложење да је извршена провјера његовог радног статуса и да је тужени обавјештен да је он (тужилац) запослен на факултету у Н. (Р Ц Г); да му је указао на своје обавјештење број 171/05 од 20.05.2005. године којим су сви радници туженога упозорени да су обавезни да свакодневно долазе на посао од 23.05.2005. године, а да наставници морају бити на факултету свакодневно од 9,00 до 13,00 часова; да је дана 12.07.2005. године донијето спорно рјешење којим се тужиоцу отказује уговор о раду; да се у образложењу тога рјешења наводи само записник дисциплинске комисије и указује на члан 91. став 2. тачке 3. и 8. ЗОР, тако да оно не садржи „околности повреда радних обавеза“; да се на основу тог чињеничног стања утврђује да је тужени у поступку донешене одлуке о престанку радног односа тужиоца повриједио одредбе члана 115. ЗОР, јер да му није омогућио да буде саслушан пред дисциплинским органом; да је исто тако повриједио одредбе члана 114. тога закона, јер да послодавац отказ уговора о раду мора дати у писменом облику уз навођење разлога због којих уговор отказује; да то рјешење нема такве разлоге; да се отуда и тужбени захтјев указује основаним како за поништење спорног рјешења, тако и за исплату неисплаћених плата и накнаде за регрес - према налазу и мишљењу вјештака финансијски струке М. Р.; да противтужбени захтјев туженог није основан, јер да је утврђивање ништавости уговора о раду недопуштено „у смислу одредаба Закона о раду, који регулише питања из радног односа“(стр.9.,ал.3.); да тужилац у Р С. има закључен само уговор о раду са пуним радним временом са једним послодавцем, па да његово „ангажовање по било ком основу у иностранству, не представља повреду члана 35. став 2. Закона о раду“(стр.9., ал.5.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 014-0-Гж-07-000 291 од 30.11.2007. године одбијена је жалба туженог против те првостепене пресуде, тако да је она у цјелини потврђена уз потпуно уважавање разлога првостепене пресуде.

Благовременом и дозвољеном ревизијом тужилац оспорава законитост те другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примјене материјалног права, истичући: да је у поступку пред првостепеним и пред другостепеним судом остварена повреда одредаба парничног поступка, јер да је изрека првостепене пресуде противрјечи њеним разлозима, а уз то да нису наведени разлози о одлучним чињеницама и да су они међусобно противрјечни; да постоји противрјечност и између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа и записника о исказима датим у току поступка и њиховог стварног садржаја; да другостепени суд није размотрио жалбене разлоге који се односе на противтужбени захтјев, већ да је само констатовао да је првостепени суд правилно одлучио када је тај захтјев одбио; да је у проведеном поступку

несумњиво доказано да је тужилац неоправдано изостао са посла „у трајању од три дана у календарској години“ ; да је он позван на рочиште код дисциплинске комисије, али да није приступио, нити изостанак оправдао; да је у позиву за то рочиште детаљно наведено због чега се позива уз навођење одговарајућих законских одредаба; да су у спорном рјешењу наведени чланови ЗОР који су повријеђени; да су током првостепеног поступка правно релевантне чињенице правилно утврђене, али да су их нижестепени судови погрешно оцијенили и тако погрешно нашли да су спорним рјешењем повријеђене одредбе члана 114. и члана 115. ЗОР; да је тужилац наставник у сталном радном односу на факултету у Н. и да тамо и данас живи и ради на истим пословима као и раније. Предлаже да се та пресуда преиначи и тужбени захтјев одбије у цјелини као неоснован, а да се противтужбени захтјев усвоји, или да се та пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Тужилац није поднио одговор на ревизију.

Размотривши ревизије и побијану пресуду по одредбама члана 241. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 63/07, у даљем тексту: ЗПП), као и цјелокупне списе предметне правне ствари, овај суд је одлучио као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Из списка предмета и образложења побијане пресуде произлази да нижестепени судови нису улазили у суштину спорног правног односа, заснивајући своје пресуде на формалној страни овог спора, али и то погрешно. А та суштина је у слиједећем: да је тужилац са туженим послодавцем дана 01.10.2004. године закључио уговор о раду на неодређено вријеме уз одредбу да ступа на рад тог истог дана; да је потом на посао долазио једном мјесечно, па да је већ из тога јасно да је од самог почетка рада код туженог поступао противно одредбама члана 35. став 1. ЗОР-а („...радно вријеме радника износи 40 часова седмично“); да је игнорисао и упозорење („Обавјештење...“) декана туженог број 171/5 од 20.05.2005. године - да сви запослени у сталном радном односу „почевши од 23.05.2005. године морају свакодневно долазити на посао ...наставници од 9-12 сати“ и да „дозволу за изостанак са посла запослени могу добити само од декана“; да од 23. 05.2005. године (понедељак, први радни дан након тога упозорења), па све до 01.07.2005. године (укључиво) није долазио на посао; да је у том периоду дознакама о боловању правдао изостанке у времену од 03.06. до 17.06.2005. године и да му то није узето у обзир као повреда радне обавезе; да се накнадно показало да су и ти изостанци били неоправдани с обзиром на неспорну чињеницу да је у то вријеме радио на факултету у Н.

Полазећи од тих чињеница, јасно је да је тужилац учинио продужену тежу повреду радне обавезе из члана 91. став 2. тачка 8. ЗОР.

У вријеме доношења спорног рјешења никаквим подзаконским актом из члана 92. ЗОР дисциплински поступак за теже повреде радне дужности није био уређен, па у таквој ситуацији слиједи примјена одредаба члана 114. и члана 115. ЗОР. А то значи: да отказ уговора о раду послодавац даје у писменом облику уз

навођење разлога због којих се уговор отказује и да примјерак таквог акта доставља раднику (члан 114.); ако отказ даје због теже повреде радних обавеза да је дужан да раднику омогући да буде саслушан и да изнесе своју одбрану, уколико је то могуће с обзиром на околности и да размотри мишљење синдиката или савјета радника ако му је оно достављено прије доношења коначне одлуке; да је у случају спора пред надлежним судом, послодавац дужан да докаже постојање разлога за отказ уговора о раду (члан 115. став 1. и 3.).

Тужиоцу је отказ уговора о раду дат спорним рјешењем, дакле, у писменом облику. У образложењу тога рјешења стоји да му се отказ даје због теже повреде радних дужности из члана 91. став 2. тачке 3. и 8., па је већ из тога тужиоцу било јасно какви су разлози такве одлуке. Ово тим прије ако се има у виду и чињеница да му је у позиву за рочишта пред Дисциплинском комисијом дато детаљно образложење шта му се ставља на терет. Мањкаво образложење акта о отказу уговора о раду није разлог за његово поништење ако послодавац у случају спора пред надлежним судом докаже постојање разлога, како то произлази из одредаба члана 115. став 3. ЗОР.

Чињеница да је позив за рочиште пред Дисциплинском комисијом потписао декан туженог је без икаквог правног значаја за исход поступка у овој правној ствари, а од одлучујућег значаја није ни чињеница да је у спорном рјешењу означена и тежа повреда радне дужности из члана 91. став 2. тачке 3. ЗОР (злоупотреба положаја са материјалним посљедицама по послодавца).

Не може се прихватити као правилан став нижестепених судова да туженом није омогућено да буде саслушан и да изнесе своју одбрану. Тачно је да је у записнику о раду Дисциплинске комисије од 11.07.2005. године констатовано да се тужилац није одазвао позиву „због раније заказаних обавеза како је дао у изјави број 259/05 од 07.07.2005.“ Међутим из тог записника, а ни из списка предмета не произлази да је он до дана сједнице комисије доказао да се позиву не може одазвати из оправданих разлога. А без тога не може се основано тврдити да му није омогућено да своју одбрану изнесе.

Према томе, основано тужени приговара да у оцјени изведених доказа од стране првостепеног суда има противрјечности, недоследности и нелогичности, а што, у суштини, указује на повреду одредаба члана 8. ЗПП.

Тужени исто тако основано приговара да другостепени суд није са дужном пажњом размотрио његове жалбене приговоре на одлуку о противтужбеном захтјеву, чиме се указује на повреду одредаба члана 231. ЗПП. Ово тим прије, што је образложење првостепене пресуде у том дијелу доведено до апсурда ставом да је за радни однос тужиоца у РС (код туженог) правно ирелевантно да ли је он ангажован „по било ком основу у иностранству“. А одредбе члана 35. став 1. и 2. ЗОР - да пуно радно вријеме радника износи 40 часова седмично и да радник може закључити уговор о раду само са једним послодавцем су толико логичне и разумљиве да не остављају мјеста никаквој дилеми - не могу тумачити другачије

него тако како гласе. Рад са пуним радним временом код два послодавца ни стварно није могућ, поготово ако би се он вршио у међусобно удаљеним мјестима.

Најзад, неодржив је и правни став првостепеног суда, а отуда и другостепеног (јер га без резерве потврђује) да је утврђење ништавости уговора о раду недопуштено. Ради се о уговору из члана 27. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04 – у даљем тексту: ЗОО), чија форма и садржај су одређени чланом 19. ЗОР. Из тога слиједи да се и на уговор о раду супсидијарно примјењују одредбе ЗОО, јер се њиме заснива специфични облигациони однос између радника и послодавца. Према томе, могућа је и примјена одредаба које регулишу ништавост уговора.

Код таквог стања ствари, овај суд налази да су остварени разлози из члана 240. став 1. тачка 1. и 2. ЗПП због којих је ревизија изјављена, па се отуда ревизија туженог усваја, тако да се побијана пресуда укида и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење на основу члана 250. став 2. тога закона.

У поновљеном поступку потребно је отклонити недостатке на које је указао овај суд.

Предсједник вијећа
Петар Бајић